

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Klimat- och näringslivsdepartementets promemoria Prövningen av avfallshanteringsplaner för utvinningsavfall och vissa kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om kritiska råmaterial

(dnr KN2025/02361)

Sammanfattning

Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen har granskat promemorian med utgångspunkt i det som berör domstolens verksamhet.

Domstolen ställer sig positiv till promemorians ambition att tydliggöra vilken prövning som ska ske av prövningsmyndigheten respektive tillsynsmyndigheten när det gäller avfallshanteringsplaner som sådana eftersom den uppdelningen inte är tydlig med dagens reglering. När det gäller vid vilken tidpunkt avfallshanteringsplanen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten efter en tillståndsprövning anser domstolen att det kan övervägas om förslaget bör tydliggöras.

Domstolen avstyrker promemorians förslag om att en utredning om återvinningsbarhet i vissa fall ska ges in till domstolen. Genom att ange i miljöbalkens 22 kap. 1 § första stycket 9 att detta ska ingå i ansökan om tillstånd klargörs visserligen att en sådan utredning är en processförutsättning och att detta underlag ska inges till domstolen. Däremot anser domstolen att frågan om vilken betydelse/innebörd underlaget därutöver medför för prövningen har belysts alltför kortfattat i promemorian. Förslaget bedöms snarast skapa nya otydligheter om vilken prövning som ska ske hos prövningsmyndigheten, i likhet med de otydligheter som råder idag rörande avfallshanteringsplaner. Att ställa ytterligare krav på ansökans innehåll i kombination med otydligheterna rörande underlagets innebörd vid prövningen av tillståndsansökan riskerar leda till ineffektiv och fördröjd prövningsprocess. Promemorian saknar en bedömning om det kan ha en påverkan på ambitionen om att effektivisera prövningsprocessen.

Domstolen utvecklar vissa resonemang nedan.

Synpunkter på förslaget om tidpunkt för ingivande av avfallshanteringsplan

- I förslaget till ändring av 27 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall (s. 9 promemorian) anges att avfallshanteringsplanen ska inges så snart som möjligt efter att tillstånd har getts. Samtidigt framgår av promemorian att syftet med tillsynsmyndighetens prövning av planen är att säkerställa att planen uppfyller kraven i utvinningsavfallsförordningen och speglar den verksamhet som det har

getts tillstånd för och att tillsynsmyndighetens prövning av planen ska förhålla sig till tillståndets rättskraft och tillståndsmyndighetens prövning.

I promemorian saknas en analys av om ovanstående syfte uppnås. Domstolen saknar överväganden om vikten av att tillståndet vunnit laga kraft innan uppdaterad plan inges så att det är säkerställt vilka villkor som gäller och att tillståndet fått rättskraft innan den uppdaterade planen inges. Vidare saknar domstolen överväganden om betydelsen av att verksamhetsutövaren kan dröja med att ta tillståndet i anspråk liksom det kan komma att tas i anspråk omedelbart om verkställighetsförordnande har meddelats.

Domstolen anser att det bör övervägas om tidpunkten för ingivandet snarast bör knytas till att tillståndet har vunnit laga kraft och tagits i anspråk.

Ytterligare krav på ansökans innehåll riskerar att fördröja prövningsprocessen

- Promemorian saknar närmare analys om vilken betydelse förslaget om att en ansökan ska innehålla en utredning om återvinningsbarhet har för prövningsprocessens effektivitet (jfr förslaget till 22 kap. 1 § 9 miljöbalken, s. 7f. promemorian) och förslaget riskerar att leda till nya oklarheter.

Det finns en överhängande risk att olika parter i prövningen kan ha väldigt olika uppfattning om innebörden av bestämmelsen. Att en utredning om återvinningsbarheten ska utgöra en *processförutsättning* innebär enligt domstolen t.ex. att om en sådant underlag har bifogats en ansökan och det innehåller beskrivningar i de delar som följer av EU-förordningen så kan ansökan ligga till grund för prövning. Det föreligger enligt domstolen därmed inget *processhinder* även om det finns kvarstående önskemål om kompletteringar i vissa delar. Domstolen befarar dock att diskussioner om underlagets innehåll och vad som krävs för att processförutsättningen ska vara uppfylld kan leda till ännu längre handläggningstider (jfr promemorian s. 23).

Vidare är de verksamheter där en utredning om återvinningsbarheten kan vara aktuell sådana verksamheter som vid tillståndsprövningen idag normalt omfattar en oerhörd mängd frågor. Ytterligare krav på ansökans innehåll utan att det tydligt framgår vad underlaget ska syfta till i prövningsprocessen framstår inte som effektiv och det riskerar bidra till förlängd handläggningstid.

I det fortsatta beredningsarbetet bör övervägas vilken betydelse underlaget om återvinningsbarhet ska ha i tillståndsprocessen och om avsikten är att en ansökan ska kunna avslås utifrån kretsloppsprincipen enligt 2 kap. 5 § miljöbalken (jfr s. 23 promemorian).

Umeå dag som ovan

Anna Lillieroth

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Anne Lillieroth i samråd med rådmannen Anna Svedjevik (föredragande).